

Ministerstwo Sprawiedliwości

Podsekretarz Stanu
Zuzanna Rudzińska - Bluszcz

BK-VII.0520.124.2025
Warszawa, 23 kwietnia 2025 r.

Pan

Szymon Hołownia

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

przekazuję odpowiedź na interpelację nr 8598 skierowaną do Ministra Sprawiedliwości przez Pana Posła Piotra Kandybę w sprawie *egzekucji wyroków sądowych w sprawach opieki nad dziećmi i kontaktów rodzicielskich*.

Na wstępie pragnę zapewnić, że wzmocnienie ochrony praw dziecka jest priorytetem Ministerstwa Sprawiedliwości. W tym celu pracujemy nad kompleksową reformą przepisów prawa rodzinnego i opiekuńczego, a także nad wsparciem sądownictwa rodzinnego i usprawnienia postępowań sądowych w sprawach rodzinnych.

Ad 1

Ministerstwo Sprawiedliwości podejmuje działania legislacyjne mające na celu usprawnienie postępowań sądowych w sprawach rodzinnych, w tym w sprawach o ustalenie/zmianę kontaktów z dzieckiem, w sprawach o wykonywanie kontaktów z dzieckiem, w sprawach o odebranie dziecka, także w sprawach prowadzonych na podstawie Konwencji haskiej z 1980 roku.

Wsparcie sądownictwa rodzinnego oraz usprawnienie postępowania w sprawach rodzinnych i opiekuńczych realizujemy w Ministerstwie Sprawiedliwości między innymi przez planowaną:

- specjalizację sądownictwa rodzinnego, polegającą na wprowadzeniu we wszystkich sądach okręgowych i apelacyjnych wydziałów (bądź sekcji) rodzinnych. Ma to spowodować, że sprawy rodzinne będą rozpoznawane nie tylko przez wydziały rodzinne sądów rejonowych, ale i przez wyspecjalizowane wydziały rodzinne sądów okręgowych (zarówno w I instancji, jak i w II instancji) oraz przez wydziały rodzinne sądów apelacyjnych (w II instancji). Rozwiązanie to zapewni odpowiednią jakość orzecznictwa w sprawach rodzinnych, w których kluczowa jest ochrona praw dzieci i osób z grup wrażliwych, oraz przyspieszy czas rozpoznania wniesionych środków odwoławczych,
- usprawnienie postępowań o wykonanie kontaktów oraz o odebranie dziecka, przez przemodelowanie obecnego postępowania w tych sprawach. Ma to polegać na wprowadzeniu obowiązku nałożenia przez sąd odpowiedniej sankcji za niewykonywanie kontaktów lub niewłaściwe wykonywanie kontaktów już w postępowaniach o ustalenie bądź zmianę kontaktów z dzieckiem (w tym także przy zatwierdzaniu ugody zawartej przed mediatorem, jak i w postępowaniu, w którym ugodę zawarto przed sądem),
- wprowadzenie możliwości orzekania przez asesora sądowych we wszystkich sprawach rozstrzyganych w wydziałach rodzinnych i nieletnich, co pozwoli na wzmocnienie kadrowe wydziałów rodzinnych i nieletnich sądów rejonowych. Tę zmianę przewiduje przygotowany przez Ministerstwo Sprawiedliwości projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw nr UD206. Projekt został 25 marca 2025 roku skierowany do uzgodnień, konsultacji publicznych i opiniowania:

<https://legislacja.gov.pl/projekt/12395952>.

Przy Ministrze Sprawiedliwości została także powołana Komisja Kodyfikacyjna Prawa Rodzinnego (dalej: Komisja Kodyfikacyjna), która prowadzi zawansowane prace nad kompleksową nowelizacją Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego oraz postępowania wykonawczego w sprawach rodzinnych i opiekuńczych.

Efekty dotychczasowych prac Komisji Kodyfikacyjnej zostały udostępnione na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości:

<https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/komisja-kodyfikacyjna-prawa-rodzinnego2>

Ad 2

Komisja Kodyfikacyjna przygotowała założenia reformy przepisów postępowania wykonawczego w sprawach rodzinnych i opiekuńczych. W obecnym stanie prawnym, tylko niektóre aspekty tego postępowania zostały uregulowane i to w różnych aktach prawnych o różnej randze (ustawach, rozporządzeniach). W zakresie nieuregulowanym mają zastosowanie przepisy Kodeksu postępowania cywilnego. Celem reformy jest wprowadzenie jednego kompleksowego aktu prawnego regulującego powyższą materię na poziomie ustawowym. Nowe przepisy będą określały zakres i cele postępowania wykonawczego w sprawach rodzinnych i opiekuńczych, jego zasady i tryb, właściwość rzeczową i miejscową sądu, organy wykonawcze i ich właściwość oraz zakres działania, prawa i obowiązki uczestników postępowania wykonawczego, a w końcu przebieg postępowania. Wśród zaproponowanych rozwiązań znalazła się karalność (jako przestępstwa) niewykonania orzeczeń sądu opiekuńczego, która obejmowałaby niewykonanie wydanego przez sąd opiekuńczy orzeczenia albo ugody zawartej przed sądem, albo ugody zawartej przed mediatorem, po jej zatwierdzeniu przez sąd:

<https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/zalozenia-reformy-dotyczacej-przepisow-postepowania-wykonawczego-w-sprawach-rodzinnych-i-opiekunczych>

W Ministerstwie Sprawiedliwości przygotowano także projekt, który przewiduje karalność czynów polegających na niewykonaniu orzeczenia sądowego w przedmiocie odebrania osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką, ukrywaniu lub na pomaganiu w ukryciu osoby, jak też uporczywym uchylaniu się od realizacji orzeczenia sądowego lub ugody w przedmiocie kontaktów z dzieckiem poprzez dodanie odpowiednich przepisów do Kodeksu wykroczeń.

Komisja Kodyfikacyjna w opinii z 10 stycznia 2025 roku pozytywnie oceniła powyższe zmiany. Zdaniem Komisji Kodyfikacyjnej, ograniczenie karalności tych czynów, przez uregulowanie ich w Kodeksie wykroczeń, jest rozsądnym kompromisem pomiędzy brakiem karalności a wprowadzeniem czynu zabronionego regulowanego w Kodeksie karnym (przestępstwa). Wprowadzenie sankcji karnej w omawianych sprawach (przede

wszystkim w sferze niewykonywania kontaktów) było postulowane w różnych petycjach i inicjatywach społecznych.

Ad 3

Minister Sprawiedliwości sprawuje zewnętrzny nadzór administracyjny nad działalnością sądów powszechnych. Nadzór nie może wkraczać w orzecznictwo jako dziedzinę, w której sędziowie są niezawisli. Czynności z zakresu nadzoru podejmowane są w indywidualnych sprawach na skutek zgłaszanych skarg i interwencji, po uzyskaniu informacji od sądu, którego konkretna sprawa dotyczy.

Nadzór ten wynika również z ustalanych corocznie przez Ministra Sprawiedliwości ogólnych kierunków wewnętrznego nadzoru administracyjnego, wykonywanego przez prezesów sądów apelacyjnych (art. 37g § 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001. Prawo o ustroju sądów powszechnych, Dz. U. z 2024 r. poz. 334 ze zm.). Na rok 2025 ustalono w omawianym zakresie nadzór nad sprawnością postępowania w sprawach o odebranie dziecka oraz o wykonywanie kontaktów z dzieckiem i nad sprawnością postępowań w sprawach prowadzonych na podstawie Konwencji haskiej z 1980 roku, dotyczącej cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę.

Odnosząc się do wskazanego w pytaniu zabezpieczenia praw dziecka do kontaktu z obojgiem rodziców należy wskazać, że egzekucja wykonania tego rodzaju rozstrzygnięcia sądu następuje na wniosek zainteresowanej strony. Odbywa się to poprzez wszczęcie postępowania w oparciu o regulacje zawarte w art. 598¹⁵ - 598²² ustawy z 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2024 r., poz. 1568 ze zm.).

W celu zwiększenia efektywności w zakresie realizacji ustalonych kontaktów prowadzone są prace legislacyjne wskazane w odpowiedzi ad 1 i ad 2.

Przejawem wzmocnienia nadzoru nad organami odpowiedzialnymi za egzekwowanie wyroków sądowych w zakresie opieki i kontaktów z dzieckiem są opracowane w Ministerstwie Sprawiedliwości wytyczne stanowiące wzór bezpiecznej procedury przymusowego odebrania dziecka podlegającego władzy rodzicielskiej lub pozostającego pod opieką. Wytyczne obejmują praktyczne aspekty przeprowadzania przez kuratorów sądowych czynności w niniejszych sprawach.

Ad 4

Na podstawie obecnych przepisów zapewnienie takiej pomocy dziecku jest możliwe. Zgodnie z art. 100 oraz 109 ustawy z 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r., poz. 2809 ze zm.), sąd opiekuńczy może podejmować rozmaite działania, mające na celu unikanie lub zmniejszanie ryzyka zagrożenia dobra dziecka i udzielanie pomocy rodzicowi. Sąd może przykładowo skierować rodziców lub małoletniego do jednostki zajmującej się terapią rodzinną czy psychologiczną. Katalog czynności sądu nie jest ograniczony („Sąd opiekuńczy może w szczególności...”), sąd może zatem podjąć takie działania, jakich w konkretnej sprawie wymaga dobro dziecka.

Ponadto, na stronie Ministerstwa Sprawiedliwości zostały opublikowane założenia reformy dotyczące funkcjonowania Opiniodawczych Zespołów Sądowych Specjalistów:

<https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/zalozenia-reformy-dotyczacej-funkcjonowania-ozss>

Z wyrazami szacunku

Zuzanna Rudzińska-Bluszcz
Podsekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/